

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 22 Maiu 1909.****Numărul 20**

Profetii mincinoși la răsăritie.

Profetii mincinoși încep a-și ridică capul din nou. Decând cu legea de congruă nu-și mai încăp în piele. Ziaristica lor dă năvală asupra satelor, să imbie în casele preoților, învățătorilor și strigă în gura mare: Noi suntem adevărul, noi suntem românii neprihăniți, numai noi servim cu devotament, cu adevărată dragoste frățescă, interesele preoțimii, învățătorimii, a inteligenții noastre, noi vom duce la bun sfârșit cauza poporului nostru; Și bine să știți, că ceialalți, cari nu sunt cu noi vă vreau răul, că ceice fac politică „naționalistă,” vă trag pe sfoară, că aceștia se îngrășe din sudoarea voastră, că urmăresc interesele lor egoiste și habar n-au de interesele voastre. Deci strângevă-ți în jurul nostru, lăpădați-vă de prostul acela de popor, care nu vă dă nimica, care acum vă chiar desconsideră pe multe locuri și haideti la noi, haideti la oala cu carne, că acum noi suntem mai mari, dela noi vă atârnă chiar existența voastră.

Astfel bat doba la urechile celor mai slabi de înger, căutând să destrame falanga preoțimii noastre, care a dat atâta eroi în timp de restriște, să distrugă armonia dintre ea și ceialalți intelectuali, dintre ea și popor, ca ei să poată pescui în tulbure. Ziaristica acestor oameni scormolește contraste închipuite între diferitele pături ale societății noastre, vreau să afle la noi asupritor și asuprit, stăpân și slugă, elită și prostime, oameni îngâmfăți și mulțime desprețuită. Și fiindcă lectura aceasta pătrunde gratis în casele unora — cărora le-ar putea fi rușine de atâta lașitate și uitare de sine — nu-i mirare, că mai iea pe câte unul mic la suflet și scurt la vedere de pe picioare, care apoi în orbia lui își uită de datoria ce o are față de turma, pe care e trimis să o păstorească.

Noi cunoaștem situația preoțimii noastre și știm se judecăm multele greutăți ce le întâmpină ea în viață. Cunoaștem și unele veleități, ce s'au divulgat mai ales acum cu ocaziunea alegerii dela Oravița. Cu cele câteva șire, ce le publicăm mai jos, vrem să ilustrăm situația, ce cred unii, că le-a creat legea de congruă, însăpământați fiind mai ales de pressa ghidionilor. Iată textul: „Prea mult cereți dela preoți dlor! Cereți aceia ce nu cereți dela nici o altă pătură, ce nu cereți nici dela advocați, nici dela medici, nici dela profesori, nici dela canonici, cu atât mai puțin dela oficianți, a căror existență este mai mult sau mai puțin pendentă de stat, cereți dela preot ca să-și pună în cumpănă existența, (?) să-și desconsidere interesele sale, (?) să-și pună în joc congrua, (?) pentru chestii naționale. Dumniavoastră domnilor advocați vă e ușor, că nu vă atârnă cancelaria dela dl solgăbirău, vă e ușor și dumniavoastră dlor medici, că dacă chiar, ca oficianți nu puteți încunjură presiunea oficioasă, atunci aflați, că sunt sub îngrijirea Dvoastre niște grei bolnavi, cari vă rețin acasă; Profesorii își capătă leafa din fonduri private, învățătorii aceia nu mai vin în socotință, oficianții, cu atât mai puțin, rămânem noi preoții.

Intrebați în tot Ardealul și toată țara ungurească, că ajutorul, ce l-am primit până acum, cum a fost pendent mai totdeauna de informațiile organelor administrative, cum a fost sistat pur și simplu și până acuma ajutorul la scrisoarea chiar și a scriitorilor dela administrație și câți nu au rămas cu familii mari peritori de foame — cred, că acesta este cuvântul cel mai potrivit — pentru că s'a expus pentru interesele poporului, ale neamului și a prețuit mai pe sus conștiința decât pânea de pe masă. Altcum nu a putut face. Așa a moștenit dela părinți, că preotul să meargă

în frunte și așa a făcut. S'a luat după pilda Mântuitorului, că păstorul bun își pune sufletul pentru oile sale și așa a făcut.

Numai, că să nu uitați, că vremile acestea sunt pe cale să apună. Generația aceasta de preoți, care a trăit după coarnele plugului, căreia toamna îi erau palmile scoartă de furcă și de coasă, care se bucură de dutca, ce o primea pentru un botez, și de cei 25 creștari pentru o înmormântare, aceasta generație de preoți crescută în mizerie și sărăcie — să stânge.

Iar poporul? Ceice au murit înainte de astăzi cu 30—40 de ani să se scoale nu-l mai cunosc. Pe atunci domină popa preste sat cu știința, evlavia, cuvântul și de multe ori prin conexiunile familiare ce le aveă în sat, astăzi sunt o grămadă, cari să țin mai învățați decât popa, cari evlavia preotului o defaimă înaintea celorlalți, zicând, că e izvor de câștig, cari taxele de înmormântare de botez, de cununie, — taxe de altcum de răs în ziua de astăzi — le deneagă, amenințând cu trecere la altă confesiune sau la nazarenism, cari nu au nimica sfânt înaintea ochilor, ci umblați prin lume și imbuibați de idei socialiste și jidovești, vin acasă și defaimă preotul, fac batjocură din cele sfinte, cercând să zadărnicească orice acțiune a preotului.

Să ne ferească Dumnezeu să putem zice aceasta despre întreg poporul nostru. Ar fi prea de desperat. Dar să poate zice preste tot, că aproape nu este sat unde să nu se fi vârât profetii mincinoși și să nu se fi început pe sub ascuns încă munca lor distrugătoare.

Ceva însă să poate zice preste tot, că preoții dela popor aproape nu mai capătă nimic, și că venitele stolare pe cele mai multe locuri sunt ridicule. Să atribuie aceasta pe deoparte sărăciei și datelor multe, pe de altă parte lipsei de pietate.

În fața celor expuse ce i-se impune preotului de astăzi? El dela poporul păstorit de dânsul nu capătă aproape nimic, el care nu s'a născut s'au nu s'a însurat în comuna respectivă și n-are acolo nici casă nici masă, nici car nici boi, ci vine cu un cuferăș și cu o preoteasă — domnișoară, vine dela masa tătului său a socrului său la cele 6 iugăre porțiuni canonică. Oare nu va aștepta numărând zilele congrua?"

Raspunsul nostru la acestea să poate afla în Nrul 15. Din nou repetăm, că congrua nici dă nici luă nu o poate nici dl solgăbirău, nici alt domn. Ea se asigură fiecărui preot prin lege. Iară între felul de a se dă congrua și ajutorul de stat este deosebire ca cer și pământ. Ajutul îl dă ministru cui vrea și cât vrea, congrua o dă legea celui care e îndreptățit și cât e îndreptățit.

Iar cealaltă parte a chestiunii, că anume poporul nu dă nimic preotului, prin urmare preotul încă în proporția aceasta să-și facă datoria față de interesele lui, este o logică foarte primejdioasă. Mântuitorul nostru Isus Hristos nu numai, că nu a căpătat nimica dela popor, dar a fost restignit pe cruce și acolo s'a rugat pentru ceice îl pironiseră pe lemn: Părinte iartă-le lor, că nu știu ce fac. Ce s'ar alege din societatea omenească, dacă fiecare și-ar măsura slujba, misiunea, munca sa în proporție cu aceia ce capătă? Ce s'ar alege, și ce s'ar fi ales până acuma din noi românii, a căror preoți, învățători, profesori etc. au adus jertfe uriașe de muncă neresplătită de mine, cel mult de conștiința ce o are și a avut-o fiecare față de datoria și chemarea lui față de acest popor? Vezi iubite dle coleg; aceasta a fost cinosura de muncă, a modului de a vedea și a lucra a preoțimii noastre și eu am încă aceia credință, că suntem foarte departe de punctul de vedere al Diale. Când va fi pierit tot idealismul, toată căldura sufletului nostru față de umbrele trecutului nostru, față de memoria părinților nostri, toată dragostea față de pământul acestă, unde am văzut mai întâi lumina zilei atunci da, ne vom măsura și noi slujba după remunerația ce ni-se dă.

Să sperăm, că va mai curge multă apă pe Someș până atunci.

Intelctuali și caractere.

(Omagiu zilei de 3/15 Maiu).

I. Roșiu.

II.

Nu arareori se poate auzi, cum tinerii cu multă bunăvoință, văzând câtă rece nepăsare și penibilă moliciune și desolare stăpânește atmosfera, în care își mântuiesc studiile universitare, repetăm, tinerii zeloși se plâng că n-au un călăuz de treabă, care să-i îndrume întru toate nepriceperile lor, să-i învețe la un traiu cinstit și corespunzător stării lor arătându-le totodată mijloacele, cari cresc bărbați întregi pentru viață; — pe seama acestora a scris d. Payot „Educația voinței” (8). —

Tendința moderuă de a scoate omenimea de sub influința bisericii, precum arată efectele, a dat faliment deplin. Și oare pentruce? Pentrucă prin eschiderea influinței bisericesti se răpește omenimii direct un astfel de factor capital în dezvoltarea ei, pe care nici un fel de altă putere lumească nu-i în stare să-l înlocuiască, puțința de a crește caractere de granit. Și aci nu mai încapă discuție; zădarnică ori ce efortare, căci vecinic va stă adevărul, că lumea noastră materialistă nici când nu va putea produce ceea ce a produs și va produce nesfârșit biserica străbună cu puterniciile ei mijloace, de cari dispune întru creșterea voinței în oameni (5). Ne vine aci în miute povestea alor doi prietini, dintre cari unul iscălise celuilalt un schimb pentru o sumă enormă de bani; dar când înțelesese în decursul vorbirii, că prietinel-său e un ateu ordinar — își șterse numele de pe schimb și n-a mai voit să gireze. — Vieța are multe nu numai povești, ci mai vârtos realități de aceste. Sunt cazuri destul de transparente, — ori nu?! Dar să lăsăm astea la o parte deocamdată!

Spiritele cugetătoare în vremile din urmă, întru cât s'au ocupat de înșămătatea creșterii voinței omenești, au deviat în două teorii contrare, cari ambele sunt simplu negarea educației voinței (6) anume: în teoria determinismului și a liberului arbitriu. Prima neagă deadreptul puțința de a educa voința, căci consideră caracterul ca un bloc nemiscător (6) iar a doua, rău aplicată, nu poate educa. Teoriile lui Cant, Schopenhauer și Spencer (29—33), cari înclină spre determinismul modern lombrozian, dacă ar fi să fie adevărate, ar trebui să aflăm în jurul nostru numai caractere constante și petrificate, pe când vieța le desminte fățiș prin faptul, că s'au crescut și se cresc mereu și azi caractere.

Aproape tot atât de lunecoasă e și teoria voinței libere rău înțelese. Aceasta la prima vedere se pare a semnală, că educarea voinței — proprie liberarea de sine — ar fi un lucru ușor, pe când iarăși tot praxa dovedește în belșug, că aceasta e o îndelungată operă obositoare, care cere multă îngrijire și cunoașterea foarte exactă a mijloacelor psihologice (7). În aceasta consistă greutatea de-a scrie un astfel de îndreptar al voinței noastre fragile. Aceasta e condițiunea formării de caractere în tinerii muncitori intelectuali, cari întorși dela focularele de știință în țara a lor săi de acasă, să le ducă lumină, după cum grăește atât de nimerit și d. Payot cătră universitarii dela

țară: „Puneți-vă pe o muncă personală, serioasă și stăruitoare, care să facă din voi oameni instruiți și cu o inteligență limpede și după aceea o uriașă efortare, dimpreună spre a face educația țaranului vostru din punct de vedere al igienei, al procedurilor inteligente de cultură și al deșteptării conștiinței lui naționale; aceasta va face din voi educătorii popoarelor din orient și binefăcătorii patriei voastre” (11). — Să vedem deci niște cuvinte cari sunt preservativele pentru o educație de caractere.

O boală comună, în care pătimeste, grosul muncitorimii intelectuale e lipsa totală de voință. O lene universală, oareși cumva nedeterminată, groaza de efortare continuă, înclinarea omului spre comoditate sunt cele mai mari vrășmașe ale voinții. Te uiți d. p. la ordul de zi al unui student superior și ești în curat cu dânsul. — Ii vezi sculându-se târziu, își ia dejunul, pleacă la cafeana ori casină, cetește niște jurnale, — aceste toate nu recer nici o efortare prea mare, — și deși atonic, trece cumva preste ele. După prânz își recapătă vigoarea pe care însă și-o perde în convorbiri și în discuții șterpe, în zeflemele și critice până la desgust: oameni politici, literați, profesori, colegi șcl. — pentru toți are gesturi de neîndestulare; ici colea, de-i pică în minte, preste zi mai aruncă ochii și în vre-o carte, rar de-și face și vre-o însemnare, seara apoi se culcă fără multă voie. Unui astfel de moleșit nu-i vine în minte o carte de cetit, un muzeu de artă, o pădure frumoasă, o acțiune determinată — pentrucă la astea se recere o inițiere, o abnegare de sine, care însă își are bucuriile sale insutite. Lenea aceasta fundamentală (18) e foarte lătită; înlăturarea acesteia e prima condiție de a face ceva, cât de puțin. O altă trăsura caracteristică a lenei acesteia e, că în restimpuri anumite totuși nu se retrage de efortările cele mai violente, ca apoi reacțiunea ei să fie cu atât mai intensivă. Așa se poate vedea la popoare necivilizate, că suferă bine războaie crâncene momentane, dar lasă să urmeze acestora lungi perioade de neactivitate, Arabii d. p. și-au cucerit un imperiu puternic, dar lenea lor patriarhală le-a nimicit statornicia în efortare, căci au fost deja prea leneși să-și mai aștearnă prin țară și drumuri, să-și întemeieze școli și industrii (19). Astfel nici împărăția nu mult o au avut. Aci se potrivește mai bine zisa: că leneșii scapă bucuriile din mână. Aceasta e deci o a doua specie a lenei generale. Fără remușcare de conștiință și fără temerea de-a exagera îndrăznim a afirmă, că lenea aceasta, oareși cumva groaza de muncă personală independentă își are adeseori rădăcinile chiar în școlile medii. — Mechanismul lor săc, cu care îndoapă în multe locuri memoria elevului, omoară în acesta, în cele mai multe cazuri personalitatea. Aci abstragem dela elita elevilor buni, pe cari nu-i poate omorî nici firea uneori curioasă și necomunicabilă a multor dascăli medii, precum nici ridicula răceală, cu care își împrejmuiesc catedra. Nu-i vorbă, sunt momente, când conduita aceasta o reclamă împrejurarile din când în când, căci nu trebuie uitate aici nici unele asperități și înclinări spre rău, proprii tinerimii noastre, ca și altor tinerimi, și aci recunoaștem cu dascălii noștri o grea temă — dar astea nu vor să scuze vecinica necondescendență a

multora. — Repetăm deci cu dl Payot, că sovăiala, temerea, neîncrederea și groaza de muncă personală, această specie de pasivitate o duc acești elevi din gimnaziu și la universitate (21). Iată deci al treilea fel de lene generală, pentru care însă sunt răspunzători mai mult crescătorii decât cei crescuți.

O a patra specie de trândăvie nehotărâtă o produce însuși viața — și aceasta e cea mai grea de învins. Condițiunile vieții moderne, nici n-am crede, cât de tare ne împărășie gândirea și ne lasă nehotărâți pentru lucruri intensive. — Ușurința comunicării de azi, călătoriile dese, enorma ideodynamică ce poartă în sine presa zilnică și preste tot ușurința, cu care informațiunile gazetare îți plimba mintea prin fapte diferite din cele cinci părți ale lumii, viața zbuciumată, condițiile de traiu, nenumeratele poziții plăcute și neplăcute în cari te aduce mediul în care trăiești în lumea de azi înfierbântată. — Iată, că analizând acestea, dai de o sumedenie de motive, de cari, dacă voiești să ții seamă, nu mai ai timp, să și cetești cât ar trebui și cu atât mai puțin să te gândești la o muncă mai îndelungată și prețioasă, ce pretinde o sănătoasă concentrare de idei. Acesta e deci răul, pe care îl înșală înșuși viața de afară și acesta e punctul cel mai delicat, de care se isbește mai ades studentul. În lupta aceasta confuză a vieții însă observăm pe lângă toate acestea o nuanță modernă, anume: tendința absolută după inteligență — uitându-se pe deplin educarea voinței. Pretenziunile de traiu leagă pe cei mai mulți de prezent, de realitățile externe ale prezentului; aparatul de înfierbântare ori înfrânare — cu care ar fi să pornească din suflet, deci care ar fi să fie *voința tare* — se restrânge numai la factori externi: la opinia lumii, la moartea profesorilor, la zeflemele colegilor, respective la laudele linguiștilor. Și acesta e un hotărât rău foarte mare (24). De aci lipsa ce s'a simțit totdeauna pentru atare călăuză sinceră, care în învălmășala lumii să servească cu înviațiuni practice și sfaturi părintești tinerilor scăpați din aerul școalelor medii și aruncați orb și neorientați în vre-un oraș mare cu ispite și mai mari. S'a simțit lipsa unei astfel de calauze, care să arate acestor gregari ai științei cum și ce să lucreze și mai vărtos cum și ce să voiască (25) să-i facă să vadă în mod intuitiv, prin cazuri concrete, cum are să-și execute programul de viață un intelectual, să-i dovedească, că numai munca statornică și fără iluzii ridicule și minciuni, că numai o atențiune vie și meditare adâncă prealabilă, împreunate cu condițiunile de loc și igienă corăspunzătoare e în stare să producă o viață binechibzuită, și bine trăită, asemenea unei mari opere de artă, care încă, numai așa se poate produce, dacă artistul își îndreaptă intensiv toată lumea lui de gânduri asupra ei precum a făcut un Goethe, care 30 de ani a cioplit la „Faust“-ul său, ori cum a făcut un Darwin, care după cum arată corespondențele lui, publicate de fecioru-său — a jertfit o viață pentru obiectul său de știință (28). Dar să vedem cum funcționează intelectul nostru!

Știm, că elementele dintăiu ale intelectului sunt ideile. Un om întreg, cu mintea normală are o sumedenie de idei — unele mai clare, altele mai puțin clare; și de oarece știm și aceea, că putem fi stăpâni asupra ideilor noastre, — educația voinței noastre

s'ar părea un lucru bagatel de ușor. Da, așa ar fi să fie aievea, dacă un alt vrășmaș al ideilor bune nu le-ar stânga în cale — și acesta e: starea noastră afectivă. Ideea singură încă nu-i forță pentru acțiune întreagă. Noi trebuie să stăpânim și afectele diferite, al căror cel mai primejdios izvor se cuprinde în astea două cuvinte: lenea și senzualitatea. Noi trebuie să biruim afectele pentru ideile, ce înseamnă să și câștigăm simpatii pentru ideile, cu atât va fi mai sigură biruința ei. Colo e vișul beției. Poți face teorie preste teorie, poți aduce dovezi nerăsturnate — până nu aduci cazuri concrete spre a doșteptă afecte deaproape ori de se poate chiar imediate, nu multă ispravă faci. Cel atins odată d. p. de deliriu, ori de apoplexie pricepe totdeauna mai bine urmările beției, decât cele numai în teorie le-a auzit. (46) Aceasta însă încă nu va se zică, că afectele sunt voința, ori că doar ar suplini ideile (3) ori chiar voința, căci în zisa lui Stuart Mill: nu emoțiunea și pasiunea au descoperit d. p. învătirea pământului, ci lumea ideilor (55). Ce rol au dar afectele? Rostul lor e să împreune *ideile cu acțiunea*, sunt un fel de motoare. Valoarea aceasta a afectelor o apreciază și Sf. Ignățiu de Loyola și Pascal, când recomandă actele externe ale credinței, ca foarte potrivite spre a pune sufletul în starea afectivă corăspunzătoare (62) Sau un exemplu mai de aproape: iată castitatea în biserică latină. Iubirea și frica lui Dumnezeu, emoțiunile religioase, societățile cu credință adâncă, teama, de opinia publică și simțul de demnitate sunt tot atâtea fortărețe puternice de efecte pe lângă ideia castității. În contra atător preservative e astfel evident, că la persoane cu o conștiință bine pregătită nu ușor pot birui atătarile sensuale. Concluzia e deci, că ideile noastre, în sine slabe, dar împreunate cu afecte trec în acțiune — acesta e primul paș în orice muncă intelectuală de seamă.

Intensitatea muncii o dă continuare acțiunii începute. Adevăratul educător al voinței e timpul — trebuie să perseverăm în lucrul început. Timpul e cel mai bun leac, ne spune cu mii de ani înainte grecul, care și-a știut prețului tot momentul, dar a și produs minuni. Adagiul acesta nu se refereste numai la boalele trușesti, ci și la cele sufletesti, la boalele și slăbiciunea voinței. Nimic nu se desăvârșește dintr'odată, deci și voința numai cu vremea se întărește pe deplin.

Cum trebuie să servim noi scopului propus?

Vedem sgărcitul, că-și stătoarește un țel anumit: comoară mare. Și ce face el? Își jertfește tot momentul, toate plăcerile, chiar și sănătatea, ba și cinstea pentru ținta propusă. Tinerii noștri nu mijloacele acestuia trebuie să le învețe, ci dragostea și alipirea cu care îl văd pe acesta muncind pentru scopul său. Comerciantul să scoală des de dimineată și se zolește zilnic în jurul mularilor săi spre a-și putea asigura o existență cinstită, și oare un student, să nu fie în stare să petreacă cinci oare la masa de lucru, spre a-și asigura acum și pentru viitor toate bucuriile multiple ale unei înalte culturi intelectuale? (70). Oare numai ocupațiunea lui să fie o sinecură păcătoasă! Renumitul sf. Francisc Salesiu s'a știut astfel adânci în menirea sa, încât precum zice dânsul: lăsa să i-se scurgă și să i-se topească sufletul în Dumnezeu (71). În Alpi sunt scobituri de

câte 100 de metri (83) toate pricinuite numai de stropi căzuți în decurs de lungi veacuri. Ce face intensitatea continuă! Operele cele mai mari din lume sunt numai rodul unei intensități bărbătești în lucru. Cunoaștem cu toții opere vaste de tot felul — acestea încă numai cu vremea au fost gătite. A trebuit mai întâi întreaga operă meditată, precizată, compusă, poleită; apoi strânsă slovă de slovă și pusă sub teascuri. Să nu se uite apoi încă un lucru de frunte: nu trebuie desprețuite nici momentele, fie cât de puține. Un bărbat, spune d. Payot la un loc — numele-mi scapă — a cărui femeie regulat tot întârziă cu dejunul câteva momente, a scris în aceste scurte dramuri de vreme, în decurs de niște ani o carte întreagă. Nostim, dar bun exemplu! Și încă ceva! Să nu pretereze intelectualul nici măcar o singură ocazie binevenită de a se pune pe lucru, căci în zisa lui Leibnitz, trebuie să ne folosim de mișcările cele bune, ca de vocea lui Dumnezeu, care ne cheamă spre a lua hotărâri energice (75).

Dar ideile puse în acțiune cu ajutorul afectelor, chiar și în acțiune continuă numai astfel vor avea rod priincios, dacă toată acțiunea e transpirată de energia unei reflexiuni meditative, căci proprie aceasta dă întruparea perfectă a ideilor. Aceasta e ca o uncție a întregii munci fie în scris, fie în alte fapte. Cugetătorul să fie pătruns de însămnătatea și valoarea ideilor în serviciul cărora se pune. Iată pentruce-i bună alegerea cuminte a carierii. Deci sfortărea de sine — ori mai bine: eliberarea de sine, de lene și pasiuni — merge gradat și-și ajunge culmea, unde începe a ști să mediteze intensiv și exclusiv asupra țintei propuse.

Se înțelege apoi de sine, că dacă undeva atunci, în prima linie aci trebuie să fie vie atențiunea. Putem aplica aci foarte bine zisa: Ca secretul succesului e de a profita de toate mijloacele oneste, ce se pot întrebuița pentru scopul nostru. (89) Aci se dovedește, că în însămnătate au în psihologie uneori lucrurile cele mai neînsemnate. Nu poți exista zice d. Payot d. p. la o ceremonie solemnă într-o biserică mare catolică, fără să fi pătruns de admirație pentru știință desăvârșită a celui care a întocmit totul până în cele mai amănunte (118). Sfântul Dominic inventează mătaniile învioșând astfel meditația printr-o ocupare manuală. Sf. Francis Salesiu ne recomandă, ca în slăbiciunea atențiunii să recurgem la acte exterioare, la pronunțarea cuvintelor cu glas tare. — În acelaș tenor vorbesc și Pascal și Leibnitz. Și cu dreptul. Căci unde stagnează meditația atentă, acolo s'a sfârșit și acțiunea adevărată. Fără ambițiunea de a persevera în aceasta meditare n-am făcut nimic. — Ce este lucrul însuș — mii și mii de acțiuni mărunte legate organic cu zalele meditației; nici chiar geniul nu e alta în cele din urmă, decât o îndelungă răbdare pătrunzătoare. Și asta e de lipsă să o știe cât mai mulți.

Tot ce s'a făcut în lume mai mare și mai trainic, s'a făcut de bărbați așezați și serioși, s'a făcut de cugetători meditativi (107.) Gălăgioșii lumii, oamenii politici, cuceritorii și sbuciumații, cari umplu istoria cu prostiile lor, priviți din depărtare, n-au decât un rol foarte mediocru în mersul omenirii! (108.) Un biet meditativ ca Ampère, care niciodată n-a știut să câștige bani și de care portăreasa lui râdea cu lacrimi, prin

descoperirile sale a făcut mai mult spre a revoluționa societatea, decât chiar războiul modern, decât un Bismark șel. (108).

In strictă legătură însă cu reflexiunea meditativă să nu se treacă din vedere un adevăr, accentuat de toți psihologii, anume: importanța condițiilor fiziologice pentru memorie. Când creierul nu e bine servit de sânge curat prin circulație normală, priceperea lăncezește. — Munca intelectuală pe cât e de valoroasă, dând înțeles și conținut vieții noastre pline de chinuri, neîndestuliri și golăciuni, pe atât e de primejdioasă, dacă o pricepem rău. — Nemișcarea prea multă a corpului, șederea continuă, condițiile rele de locuință, o rea igienă alimentară și altele, produc mistuire anevoioasă, eventual și insomnie — iar turburările aceste au un răsunet viu asupra sistemului nervos. Starea nervoasă se înrăutățește cu încetul și „mulți muncitori intelectuali ajung a nu-și mai putea stăpâni impresiile, inima li-i palpită la cea mai mică contrarietate, stomacul li-se sgârcește. „Acesta e primul grad al nervismului.“ — care se continuă în iritabilitatea și turburările unei vieți bolnăvicioase (141.) E vorba aci, cum are să prevină intelectualul acestei anomalii. Scurt vorbind: prin o igienă de treabă.

Rău înțeleg aceia munca intelectuală, cari își închipuiesc în ea pe un om răsând cu capul sprijinit în mâni spre a medita, ori cu pieptul ghemuit deasupra mesei de scris. Sunt, ce-i drept și lucruri cari trebuiesc împlinite la masă, așa: fixând amintiri, luând notă din autor ori traducând, consultând mereu dicționare și gramatice; — dar sunt foarte multe părți ca cele apartinătoare memoriei (154.) cari se pot îndeplini și afară de casă, ori chiar — și aceasta e mai consult — în grădină, pe câmp, în pădure ori alte locuri cu aer proaspăt. D. Payot mărturisește, că toate ideile nou descoperite de dânsul i-au venit în timpul plimbărilor (154.) tot aci trebuie să amintim și lipsa de mișcare recreatoare a membrilor și cel mai de frunte postulat al igienei: repausul regulat și cu măsură, pe care ni-l procură somnul. Nu toți igienisții convin într-o stabilirea unei durate precise de somn; o normă generală însă și neîndurată accentuează toți unanim, și anume: a nu te culca prea târziu și a sări din pat îndată ce te-ai trezit dimineața (155.). E curiosă, dar poate chiar adevărată zisa: „Spune-mi la ce oră te scoli și-ți voi spune, ești vițios“ (157).

Cât pentru recreații, în legătură cu repaus, acestea nu-s de fel bene. Insemnăm, că în alegerea recreațiilor trebuie să fim selectivi amăsurat principiilor expuse mai în-

ainte. Nu sunt de recomandat: jocul în cărți, șahul, și peste tot nu jocurile, cari ne leagă de locuri închise, poate chiar — ca de regulă — încărcate cu fum.

Primblarea pe câmp, hoinăreala prin păduri inverzite hotărât au cel mai bun efect. Aceste umplu plămânii cu aer curat și procură și sufletului bucurie. Unicul defect poate ce l-ar avea, că adică lasă în nemișcare mușchii coloanei vertebrale cari totuși au legătură cu respirația și stomacul, se suplinește vara cu înotatul, vâslirea, jocul cu mingea șel. iar în timp de iarnă cu patinajul (159). Când plouă, acestea le poate suplini acasă biliardul. lucrul la strung, jocul în popice șel. — In vremea vacanțelor nimic mai sănătos ca excursiunea.

Astfel se ține echilibrul de lipsă între organism și munca intelectuală. Sănătatea e condițiunea cea mai de seamă a energiei morale și numai astfel e cu putință și tăria rațională a voinței, care nu-i decât posibilitatea unor sfertări intelectuale intensive lăsate pe sănătatea trupească (170).

CORESPONDINTE.

Scrisoare din București.

(Continuare).

Ei, dar ce zic ortodoxii noștri când le areți și le spui acestea? „Sunt momeli, sunt însinuări ca să ne amăgească!... Dar dacă acestea momeli sunt măsuri așa de puternice de a ne amăgi, de a ne desnaționaliza — sau după vorba acestor ortodoxi, de a ne păpăstasi“ atunci, de ce nu usează de ele și grecii cu Patriarhul și mitropoliții lor din Macedonia, ca să amăgească tot astfel pe Românii de acolo? Pentru ce mitropoliții greci din Macedonia nu pun și ei catedralele lor la dispoziția Românilor, ca să celebreze și predici în limba română, sau măcar în bisericile făcute de Români, să le permită limba română?

Patriarhul grec însă și cu Mitropoliții greci din Macedonia au alte mijloace de amăgire: înarmează bande de anțărti cu iatagane și revolyere, ca să omoare pe Românii din Macedonia, cari nu să lapadă de limba și naționalitatea lor română!

Iată deci deosebirea între toleranța ortodoxă și cea catolică, iar cu „diferința între morala iesuitică și cea ortodoxă“ stăm tot așa, și cu toate acestea părintele Gibescu, chiar acum ș'a găsit să „vorbească de funie în casa spânzuratului,“ acum când toată țara dela un capet la altul hueste de imoralitatea

scandaloasă ortodoxă din țara? Când Reviste ca „Vestitorul“ și „Biserica română“ apoi „Neamul românesc“ chiar și „Liga antisemită“ și alte mai multe ziare politice de ale noastre vorbesc de imoralitatea și decadența bisericii ortodoxe române din Regat!

Și apoi când faptele de imoralitate ale păstorilor lor, încep chiar dela cap: dela Metropoliți și Arhieri, Vicari și Directori, atunci, le-ar fi mai bine acestor conferențieri, să-și aducă aminte de vorbele scripturii „fiule deschide gura ta cu înțelepciune și cu frica lui Dumnezeu“ și atunci să tacă retrași într'un colț fără a mai căuta „paul în ochii altuia, când ochii lor (și sufletul lor) sunt plini de bărne“...

Părintele Gibescu aduce însă ca motiv al desnaționalizării Românilor ardeleni prin unirea lor cu Roma, cazul maghiarizării comunei Careii-mari, fără sa cerceteze cum stă afacerea, și să se convingă că aceea parohie o formau doue popoare: român și rutean și că parohienii ruteni fiind deja maghiarizați, mereu aveau veleități de a ieși de sub Episcopia română unită din Oradea-mare și a trece la una maghiară, și ca unor slugi necredincioase li-s'a dat drumul să-și caute alt stăpân de nația lor!...

Iată deci în ce constă acel tipet de alarmă că uniții sunt un element de desnaționalizare și maghiarizare cum susține cu încăpăținare și Revista „Amvonul“ Nr. 10. Și părintele Gibescu că și S. Sa Nifon nu să uită în Bucovina unde zeci de comune românești sau rutenizate din cauza religiei comune, și ca tot din cauza ortodoxiei comune ce avem cu Rutenii, aceștia mănâncă și despoaie fondul religios ortodox român, format din donațiunile voievozilor români numai pentru ortodoxii cei români nu și rutenii cum susțin aceștia... Și apoi sa nu se uite că și grecomanii din Macedonia sunt fructul ortodoxiei comune cu grecii!...

Că vor fi și între Românii uniți slab de inger cari la ocaziuni, din interes meșchine să-și calce pe sentimentele lor românești, nu încapă discuție, dar să nu comparam țintașul cu armăsarul. Eu știu, și toți învățații și istoricii noștri au dovedit că școalele Romei și ale Blajului unit au dat pe un Petru Maior, pe un Clain, pe un Șincăi, și apoi pe generația ce le-a urmat: Cipar, Bărnuz, Laurian, Maioreșcu, Bari, Mureșenii și pe războinicii viteji dela 1848: Avram Iancu, protopopul Balint, Axente Severu și alții, și dintre cari o parte au adus lumina lor și în principatele române, și cum spuneă Dl. Panu, într-o conferință la Atheneul român că „după Unirea Ro-

Beți numai apă minerală ungară!

Vânzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală contra podagrai	Apă de Boholt Välcele (Előpatok)	Apă de Kászón-Jakabfalva Kászón fântâna principală (Salutaris conține iod și litium.)
Borszék fântâna Kossuth	F.-Rákos Mária	Répat
Borszék fântâna Boldizsár	Fehérkő	Székely-Selters
Bodok Matild	Gloria	Stoiceni (Stojkai)
Baross	Horgász-Hankó	
Borhegy		

Prețul unei litre de apă pe 1 lângă schimbarea sticlei.

apei minerale naturală și gustul ei plăcut nu se poate asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot suplini.

mânilor din Ardeal cu biserica Romei, centrul de cultură românească a trecut din Iași la Blaj. ...” Și apoi dacă voim să cercetăm și astăzi și să se convingă acești zeloși ofenzatori ai Românilor uniți, cetească și să vadă dacă deputații uniți din Parlamentul din Pesta: Dr. Lucaciu, Dr. Maniu, Dr. Vaida, Dr. Mihali, Dr. Pop, împreună cu dl G. Pop președintele partidului național de azi (ca și Dr. Raț fostul președinte) toți uniți, sunt mai puțin naționaliști decât colegii lor neuniți??!

Roma, Blajul și catolicismul, nu desnaționalizează Dlor pe Români nici pe alte neamuri, ci ortodoxia fanariotică și pravoslavia moscovită! Asta să știe și să constatat, căci așa să scrie la carte de oamenii învățați ai neamului nostru! Și apoi pe lângă aceasta, este și un fapt isbitor și nefiresc că, toată ginta latină din apusul Europei: francezi, italieni, spanioli, portugezi, irlandezi, belgiani, în plus o parte mare din alte neamuri cu cultura superioară ca germani, englezi, și chiar polonezi și Croați de origine Slavonă etc. etc. să țin de religia Romei, numai noi ginta latină, și cari mai purtăm și numele de român al cetății Roma numai noi să ne aruncăm cu religia în brațele ortodocșilor dela Neva și din Fanar a Rușilor, Rutenilor, Bulgarilor Sârbilor și Grecilor, adevărat a neamurilor mai inferioare în cultură, streini de noi, și dușmanii noștri seculari, cari ne persecută și asasinază pentru că nu ne lăpădam de grainul nostru românesc!

Cam de 35 ani cetesc eu prin diferite ziare de aci despre pericolul propagandei catolice în România, dar fără să văd acest pericol. În timpul din urmă însă s'a făcut chiar abuz prin ziarele de aci cu acest presupus pericol și trecut tot sub rubrica știrilor „senzationale.” Dar în vara trecută ajunse la punctul culminant, când în ziarul „Adevărul” dela 1 Maiu sub atrăgătorul și senzaționalul titlu „strigăt de alarmă” „Trinitatea: Bunea, Iorga, Bianu plănuiesc catolicizarea tuturor Românilor,” iscălit de I. Rușu-Abrudeanul.

În continuare (Va urma).

Acei cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul trecut, cum și cei în restanță de pe mai mulți ani de mai înainte, sunt rugați respectuos, să binevoiască a-și achita datoria.

Prețul de abonament rămâne tot cel de până aci, care este indicat în fruntea foii.

Administrațiunea.

† Nicolae Popescu.

S'a stins în vârstă de 66 ani un dascăl din generația veche, care a fost profesor chiar celor mai bătrâni din actuala generație de profesori.

Intrat de tinar pe terenul greu al instrucțiunii, a propovăduit lumină la mii și mii de elevi, cari s'au părăndat la școlile Blajului, cu multă strădanie. Om sirguincios însuș, pretindea și dela elevii lui sirguință încordată.

După treizeci de ani de serviciu greu, s'a retras în penziune, ocupându-se și de aci înainte cu rezolvirea actelor în rezortul lui de asesor konzistorial, interesându-se de mișcările culturale, cetind reviste, și având totuș destulă vreme, cu toată starea lui sanitară ruinată, pentru a colabora la foiletonul foaiei noastre sub pseudonimul: „Nicu.”

Deplângem, la groapa lui, pe dascălul harnic, pe omul sirguincios și conștientos, care s'a strecurat printre noi cu atâta modestie și care n-a avut pentru tovarășii lui de muncă decât: dragoste.

Inmormântarea regretatului dascăl s'a oficiat Miercuri d. a., pontificând directorul gimnazial, cu asistența altor preoți-profesori dela instituttele noastre de învățământ. A fost întovărășit până la mormânt de sutele de elevi gimnaziali, pedagogi și clerici, și de întreaga inteligență din loc. Cuvântul funebru l-a rostit profesorul **Dr. Ambrosiu Chețianu**, (pe care din lipsa de spaț îl vom publica în proximal număr), iar la groapă l-a perentat, în numele corpului profesoral **Gavril Precup**.

Fie-i memoria vecinică!

Noutăți.

Directorul Șulutan. Marti în 18 și Miercuri în 19 Maiu și-a ținut ședințele directoriului, care conform hotărârilor luate de Metropolitul Șulut conduce și controlează atacerile fundațiunii Șulutene. Marti a ținut ședință comisiunea pregătitoare, iar Miercuri s'a ținut ședința plenară a directoriului. Din cler a luat parte I. Preasfințitul **Metropolit** ca președintele directoriului, membrii **Venerabilii Capitlu** și M. On. **Jacob Popa**, notarul directoriului. Dintre mireni au venit la ședință următorii P. T. Domni: **George Pop**, director finanțiar și konzilier ministerial în Zombor,

Ioan Nestor de Desmir, jude de tablă în penziune în Cluj, **Iuliu Bardosy** inspector r. de școale penzionat în Sibiu, **Petru Pop**, jude de tribunal penzionat în Brașov, **Dr. Alexandru Pop** medic arhidiecezan în Blaj și avocatul arhidiecezan **Dr. Iuliu Maniu**, deputat dietal. S'au revăzut rațiunile fundațiunii și s'au aflat în ordine. S'a aprobat preeliminarea de spese pe anul 1909. Notăm că averea curată a fundațiunii la sfârșitul anului 1908 e: 1.030 120/37 cor. În anul 1908 a crescut cu 30.378/80 cor. dovadă despre administrarea bună a fundațiunii, ce s'a constatat cu multă bucurie în directoriu.

Din Arhidieceză. Preotul disponibil **Basilu Podoubă** a fost denumit de paroh la **Boș** (tr. Cojocnei). Preotul disponibil **Ioachim Schiopu**, a fost numit de paroh la **Coruș** (tr. Clujului).

Din Dieceza Orășii. **Georgiu Dărăbant**, până aci destoinicel ispravnic al curții episcopale, pe carele Ilustritatea Sa Episcopul mai deunăzi îl distinsese cu brău roșu, în zilele acestea fu denumit de preot militar cu sediul la **Lăceșe**. În locul Dsale de ispravnic va fi tinerul preot român: **Dr. Gregoriu Papp**, până aci actuar episcopesc.

Comisar ministerial. Ceim în „Telegraful român”, că dl profesor **Dr. Iosif Siegescu**, a fost numit comisar ministerial la examenele de calificare, ce se vor ține la pedagogiile române din Blaj, Sibiu Arad și Caransebeș.

Academia română și-a deschis sesiunea generală la 1 Maiu v. Pentru întâiadată doară lipsește secretarul general venerabilul domn **Dim. Sturdza**, care e încă tot bolnav. Dumineca trecută membrii Academiei au făcut excursiune pe Dunăre până la Constanța. În actuala sesiune pe lângă distribuirea premiilor se vor face mai multe alegeri de membrii ordinari și onorari.

Dr. A. Crăciunescu — iarna în Abbazia — reintorcându-se din călătoria de studii, va continua praxa medicală și în decursul sezonului de vară din a. c. (Maiu—Septembrie) în **Băile-Ercubane** l. Mehadia.

La fondul societății mes. din Blaj au binevoit a contribui următorii Domni: P. Grapini, preot Șanț, Ștefan Cacovean, E. P. Bota preot Șard. Toma Suciu Ciuguzel, Șt. Giurgiu Drâmboi, Teof. Pop Hărăstăș, Ieron. Danilă, preot B-telec, I. Mărginean preot Tap. Nicolae Mărculeț preot Stenea, Vasile Smigelski, preot Sâncel, Vasile Costea, preot Spini. I. Langa Tătărlăna, Nic. Radu preot Mișereac, I. Moutani, protopop Zlatna, Aur. Hărăsan Cenade, Emanoil Oros, I. Pop preot Cergăul-mare, câte 1 coroană. Pentru cari comitetul societății le aduce sincere mulțumite.

Nou doctor român. **Grigoriu German**, fiul preotului din Turdaș în 15 Maiu s'a promovat de doctor în științele juridice.

Necrolog. † **Augustin Gruția sen.** după un morb. repentin, împărțit fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Duminecă în 16 Maiu 1909 în al 72-lea an al etății și 46-lea al căsătoriei.

† **Rozalia Pop**, fiica preotului nostru din Preșaca, a repauzat la 16 crt. în floarea vrăstei sale de 18 ani. Domnișoarele din Blaj prietinitile sale, unde a petrecut repauzată aproape doi ani, au depus o preafrumoasă cunună pe sicriul adormitei în Domnul.

Odihnească în pace!

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

S'e recomandă zilnic de medici și profesori contra ofitei cuturailui, tusei măgărești, scrofulei și influenței.

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie
Prețul unei sticle 4. cor.

(4) 16-35

Partea literară.

JURĂMÂNTUL.

(Continuare și fine).

Într-o sară Miron Precup nu putu adormi în grabă. Peste zi ieși o vale, în furtuna ce se desprinsese, și-i noroi o luncă cu otavă. Și cum nu putea dormi i-se părură de-odată că aude un cântec cunoscut. Tresare și merge la fereastă. Dar nu apucă bine să caute în noaptea de-afară și prin curte trecu ca o umbră spre portiță.

„Aha, iar încep cu întâlnirile. Stați numai că am să vă judec eu. Dar până când să iese în curte, cei doi simțiră primejdia, și fata chiar da să intre în casă, când prinse Miron de mânerul ușii. Cătrănit că nu-i putu afla la olaltă, Miron se sparse la fată.

„Gândeam, că ești o fată cumsecade, dar tu ești o nemernică. Dar să ști, că eu am să fac un lucru mare. Pe mine womenile nu mă poartă de nas. Am să-ți pușc pe cătana ca pe un iepure.“

Fata se strecură în casă fără o vorbă, tremurând ca varga, iar Miron, bufnind, se izbi în pat.

Dar de-aici în colo somnul nu-l mai prindea până târziu. Stă și priveghia și se luptă cu gândurile. Căci Firuța începuse să se ofilească, începuse să se usuze, și nu mai cutează să iasă la portiță. Femeia nu mai zicea nimic, tăcea și suferea. Iar Miron acum ar fi avut mai mare voie de sfadă, de ceartă în casă. Și cum nu se putea răzbună într'alt chip, pândia nopțile. I-se părea de multe ori că aude cântecul cunoscut pe undeva aproape. Ieșă în curte, ascultă, dar cântecul adia de undeva din depărtare.

Încă în postul sfinteii Mării îi peri lui Miron un bou, care a fost mai bine zidit, îi peri așa din nimica. Ziceau oamenii că ar fi fost armurare, dar bouul căzu așa ca trăznit.

Precup să învenină, se sdrobea și nu avea cu cine să se sfădească. Femeia, fata tăceau, cu lacrimile în ochi de nenorocirea asta.

Și n'au trecut două zile și căzu, ca fulgerat și soțul bouului, și acum Precup, rău de pagubă, începuse să-și smulgă părul din cap, ca o femeie.

Prin sat mai erau bolnave și alte vite. Dar nu mureau. Și femeia, după ce într-o zi dimineața află pe dungă și un grăsun, își luă inima în dinți și începuse vorba.

— Nu-i bine, măi Mirone ce se întâmplă la casa noastră. Dacă mai ține așa, în câteva zile rămânem pe drumuri. Eu zic că Dumnezeu e mâniaș pe noi.

— Și pentruce să fie tu muiere?

— Ști tu bine de ce.

— Aha! Cu asta adecă vrei tu să mă aduci să-mi calc jurământul.

— Gândește-te Mirone, că tu te-ai jurat să faci un lucru rău. Dumnezeu pedepsește pe oamenii aceia.

— Acum eu știu ce fac tu muiere, și să nu te pună păcatele să mai vi înaintea mea cu vorbe de acestea. Îți spun că n'are să fie bine.

De atunci muierea nu i-a mai zis nimic. Dar Miron își pierduse și liniștea ce a mai avut-o. De când a băgat de samă că Firuța se usucă, se gândia și el câte-odată că n'ar fi fost bine să facă jurământul acela. De când îi spusese femeia că paguba ce-a dat peste casa lor ar veni din jurământul acela, Miron se opriă tot mai mult cu gândul asupra vorbelor rostite înaintea icoanei.

Dar firea lui în loc să se fimoaie, se asprea tot mai tare, și în curând traiul în casă pentru celea două femei eră un chin. Nu-i mai aflau voia, nu-i mai făceau nimic pe plac. Și noaptea Miron dormea rău. Câteodată treseria, săria din pat îngrozit, ca și când ar fi căzut trăznetul pe undeva pe aproape. În gândul lui jurământul eră un lucru sfânt, chiar jurământul rău care-l făcuse. Și de teamă uneori că și i-ar putea călca, i-se părea că aievea are să-l ajungă fulgerul.

Nici când nu l-a neliniștit înaintea tipătului cucuveiei. Dar acum, când se abătea noaptea pe la ei, Miron se cutremură, ca în așteptarea unei mari nenorociri.

Se zolea noaptea și nu putea dormi, umbla după trebi ziua și făcea puțină ispravă, iar femeia și fata i-se părea că-l urmăresc mereu ca o umbră dintr'altă lume.

Și când vedea că fata lui se usucă tot mai tare, că rânduială în casa lui nu mai este, începuse să-și piardă cu totul capul. Jurământul lui nu-i mai părea acum vorbe, ci ceva greu, așcutit, care-i apasă creștetul. Și cu cât cerea să nu se mai gândească la povara aceasta amenințătoare, cu atâta i-se părea mai primejdioasă.

Câteodată cerea să se gândească limpede: Dacă nu-și va ține jurământul, are să-l trăsnească așa cum s'a legat. Dacă și-l ține fata lui va ajunge în groapă, iar averea lui se va duce cu plutele. Și chinuit de gândurile acestea începea să blasteme după-amiaza aceea când s'a certat cu muierele, când a ingenunchiat înaintea icoanei.

Miron Precup slăbise, de priveau oamenii la el ca la o arătare. În urmă nu se mai mirară de el, Miron căzu la pat și începuse să bolească în toată forma. Vorbă întrairea, și din când în când săria spăriat din așternut.

Femeia, năcăjită și amărâtă, nu mai știă ce să facă, de ce să se apuce.

Și într-o zi, în ziua de s. Măria mică, Miron zise cătră muiere: „Trimete după popa“.

Și popa, după ce veni, începuse să vorbească cu Precup. „Vreau părinte, zise, numai să mă liniștesc, nu se mă spovedesc. De spovedit mai târziu, am să te chiam eu. Uite, eu am să-ți spun Dtale dorința mea din urmă. Dorința mea-i ca Nonu să-mi iee fata de nevastă, după ce voi muri. Lor nu le-am spus, nu le spun. Dar Dta ai să le dai pe față dorința mea din urmă. Acum eu am să mor, căci așa am făcut jurământul. Dacă mi-l calc să mor. Ș'acum a trebuit să-mi calc jurământul“.

Preotul zimbi amărât: „Vezi ce înșamnă a fi păgân. Dta ești păgân, deși vi la biserică. Dta te-ai jurat să nu-ți dai fata, te-ai legat să faci un lucru rău, și crezi că

Dumnezeu ține la jurământul Dtale. Dumnezeu l-a luat de atunci ca o batjocură și l-a uitat de atunci. Decăteori v'am spus eu că jurământul de a face ceva rău e chiar păcat să-l țini și să te gândești la el.“

— M-am gândit și eu părinte așa, dar nu am putut să mă liniștesc. Nici acum nu pot.

Preotul se gândi puțin:

„Să-ți spun ceva frate, Dta ești om avut. Ai numai o fată. O măriti după fecior cu moșie bună. Rupe Dta din avuția Dtale și cumpără un clopot la biserică. Așa eu cred să-ți capeți liniștea care ți-ai pierdut-o.“

Miron Precup privi mult înainte, gândindu-se, văzând par'că ceva, apoi răsufli odată ușurat: „Așa ar mai fi ceva. Așa cred și eu că m-ar dezlega Dumnezeu de jurământ. Da, da, un clopot, unul frumos, mare, să-l tragă mai întâi la nunta Firuții.“ Apoi după o pauză „Drept ai vorbit Dta. Cu vorba nu-l poți împacă pe Dumnezeu, ci cu fapta. Da, cu fapta. Acum să ști că clopotul vine părinte.“

Peste două zile Miron își vedea de trebile sale ca mai înainte, peste patru săptămâni sosi clopotul cel nou, și încă după una Miron Precup, întinerit, jucă la nunta lui Nonu cu Firuța lui.

I. Agârbiceanu.

Raportul I. Reuniune de înmormântare din Blaj, pe anul de gestiune 1908.

Onorată adunare generală!

Raportul nostru despre mersul agențelor în anul 1908, este următorul:

A. Ședințele.

Consiliul de direcțiune anul trecut a ținut de abia câteva ședințe din motivul că directorul a trebuit să absenteze mult și și adese. Dar și de altcum și aceste puține ședințe au fost ocupate mai numai cu primirea de membrii noi.

B. Membri.

Reuniunea, cu finea anului 1907 numără 349 membri. În decursul anului s'au primit 6 membrii noi, și au repausat 13 au rămas la sfârșitul anului 342 membri.

Erezilor acelor 13 membri, decedați li-s'au licuidat sumele statorite prin § 16 iar în un cas, consiliul de direcțiune a votat în chip extraordinar, un ajutor de 60 cor.

Despre decedare membrii s'au avizat prin anunțuri funebrele speciale și întru cât, s'a putut, s'au prezentat și la înmormântare dând astfel ultima onoare decedaților.

C. Avera.

Avera constă din a) taxele de înscriere de câte 2 cor. 60 fil. b) din suma de 60 fil. solvită la decedarea unui membru, precum și c) din suma, ce rezultă din subtragerea alor 10% din ajutoarele date erezilor celor morți.

Sumele de sub a) și b) formează fondul general de ajutorare, iar celea de sub p. c) formează fondul de rezervă.

Averea societății a crescut puțin anul trecut; motivul e, că nici membrii n'au fost prea punctuoși în plățile taxelor, dar mai ales împrejurarea, că nu ne-am putut afla încă un cassar potrivit, care să-și poată îndeplini întru toate datorința.

De altcun, după cum se vede din circulația cassei în anul 1908 percepțiunile fondului general au fost de Cor. 1824.16 iară erogațiunile de Cor. 1809.70. Starea actuală a fondului e de Cor. 2514.81.

Fondul de rezervă are Cor. 472.05

D. Propunerii.

Prezentând acest raport rugăm Onorabila adunare generală:

- a) a lua spre știre aprobătoare acest raport.
- b) a da absolut Conziliului și casarului pentru gestiunea anului 1908.
- c) a alege un cassar pe un period de 2 ani, — și a
- d) a decide asupra celorlalte propuneri dela ordinea zilei.

Blaj, din ședința conziliului de direcțiune ținută în 7 Maiu 1909.

A. C. Domșa, m. p. director. V. Muntean, m. p. notar.

Circulația cassei în anul 1908.

Intrate.

1. Sald din 1907	2806.66
2. Taxe de înscriere	15.60
3. Incassări	1704.—
4. Reținuți pentru fondul de rezervă	147.45
5. Interese după depuneri	122.85
6. Suma intratelor	4796.56

Eșite.

7. 14 ajutoare	1549.50
8. Cassariului și incassatorului	200.—
9. Chirie	30.—
10. Părăstas	14.—
11. Tipărituri	16.20
12. Sald la 1909	2986.86
13. Suma eșitelor	4796.56

Avere.

14. Fond de rezervă	472.05
15. Profit curat	2514.81
16. Suma averii	2986.86

Blaj la 31 Dec. 1908.

Aurel C. Domșa, Ștefan Dragoș,
director. cassariu.

S'a revăzut și aflat în ordine:

Blaj la 7 Maiu 1908.

Comitetul de revizuire:

Dr. Laur. Nestor. Aug. Caliani,
Rudolf Rițiu.

Bibliografie.

A apărut:

„Biblioteca pentru toți” în al 456 număr al său apărut în zilele acestea, publică în traducere ultima operă dramatică a lui Henric Ibsen, intitulată **Ziua Învierii**. Traducerea e făcută de doi cunoscuți scriitori ai noștri, dnl. Chendi și Sandu Aldea. În o introducere de mai multe pagini se arată mai întâi însăși importanța acestui „epilog dramatic” care a fost în același timp epilogul întregii vieți și a activității marelui dramaturg norvegian. Pieza simbolizează învierea la o clipă de viață fericită a acelor ființe omenești, cari deși mai rătăcesc pe pământ au murit de mult, căci le-a murit credința și nădejdea într'un viitor mai bun. Subiectul

dramei e luat din viața artiștilor și provocat la anul 1901, când a apărut, multe discuțiuni în centrele literare europene. Prețul 30 bani.

De vânzare la toate Librăriile din țară. Catalog complet al acestei „Bibliotecii pentru toți,” care se sporește pe fiecare săptămână cu câte 2 volume nouă, a se cere la Librăria Editoare Leon Alcalay, la București.

A apărut Nr. 437 din „Biblioteca pentru toți” Casa cu geamurile portocalii, nuvele de Ion Minulescu. Prețul 30 bani.

Autorul faimosului volum de versuri **Romanțe pentru mai târziu**, care a provocat cea mai animată polemică în cercurile literare din țară, își publică acum nuvelele sale în care ea și în versuri. Dsa aduce acea notă nouă necunoscută încă până azi în nuvelistica noastră. Felul cum Dl. Minulescu înțelege a scrie o nuvelă, a descrie faptele cari au în ele ceva de neobicit, ceva de bizar și totuși ceva foarte natural, va mulțumi de sigur pe toți pasionații de literatură, care caută într-o nuvelă ceva mai ales decât obicinuitele brodări literare pe o temă de fapt divers.

Nuvelele Dlui Minulescu au în ele ceva exotic, un parfum otrăvit și totuși plăcut la respirat, au în ele ceva din atmosfera nuvelor lui Jean Lorrain sau Oscar Wilde, o atmosferă însă trecută prin spectrul personalității sale, o atmosferă aclimatizată firei și felului nostru de a fi.

Cu un cuvânt proza Dlui Minulescu ca și versurile sale va marca de sigur o etapă în literatura noastră.

Se află de vânzare mai la toate Librăriile din țară, a se cere gratis la Librăria Editoare Leon Alcalay, la București. Catalogul complet al acestei Bibliotecii ce cuprinde peste 450 de volume, îmbrățișând toate ramurile: Literatura, știința, arta, teatru, poezii, etc.

„Luceafărul” Nr. 10. cu următorul sumar: George Murnu A VIII-a expoziție a Tinerimii artistice. — J. U. Soricu Odată (poezie). — Al. Ciura Homunculus. — Simin Din popor (poezie). — Victor Eftimiu Zâna lacului... (poezie). — Ioan Adam Poeme în proză: Cătră lumină. — Liviu Rebreanu Răfuiala. — Dări de seamă: I. Slavici: Spiru Călin și Din valurile vieții (Oct. C. Tăslăuanu). George Murnu: Monumente antice din Roma (O. C. T.). Zaharie Bârsan: Impresii de teatru din Ardeal (O. C. T.). Virgil Caraivan: Poezii de pretutindeni (A. O. M.). Onisifor

Ghibu: O călătorie prin Alsacia-Lorena (T.). — Cronică: Vrăsmășii literare (T. Codru.) Situația școalelor din arhidieceza gr-or a Sibiiului (S.). Muzeul „Asociațiunii” (I. C.). Reprezentația dnei și dlui Bârsan în Sibiu. Concertul reuniunii române de muzică din Sibiu. Reviste și ziare. Știri. — Poșta Redacției. — Bibliografie. — Ilustrațiuni: A. S. R. Principesa Maria: Flori. St. Luchian: Chereta din Filantropia. L. Basarab: Spălătoreasa. A. Murnu: Din alte vremuri. N. Vermont: Pogorârea de pe cruce. I. Alex. Steriadi: Hamali. O. Spaethe: Gânduri. Fr. Storek: Bustul Doamnei C. C. S. D. Mirea: Cioban călare.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de Societatea „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 40 fil + 5 fil. porto. Să află de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2.20, leg. în pânză 3.— leg. în piele 4.— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. **Apologetica creștină** fco. 5.30

vol. II. **Tradițiunea și Bis.** fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime,**

Dumnezeu Creatorul, Intruparea

Domnului și Grația. fco. 7.30 cor.

vol. II. **Sacramentele și Eshatologia.** fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

Biblioteca Unirei. *)

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace. 2 v.	2.90
2. M. Eminescu. Studiū critic	90
3. Câte-va momente din începuturile bisericeii rom. de C. Auner	20
4. Nume de familie la românii din Ungaria, de A. Viciū.	12
5. Din viața lui I. Micul de M. Străjan	16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor.	30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.	3.40
8. Cele două fețe ale lumii de Nicu	30
9. Ziua Deșteptării de Aurel Fodor	16
10. Cele două conștiințe, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan	40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii ii, primesc cu 5.10 cor. în loc 3.84 cor.

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 livrează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate deposituri: Musca-ma-
 derat, Galșa, Șiria, Covasînți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 27-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 30-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Preț: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

Circulația trenurilor

prin gara Küküllőszög—Blaj — valabilă dela 1 Maiu 1909.

De către Brașov, tren personal	12·48	de către Teuș	2·08
„ accelerat	7·22	„ „	8·53
„ mixt	6·57	„ „	9·04
„ accelerat	2·51	„ „	12·22
„ personal	1·48	„ „	12·39
„ accelerat	10·01	„ „	5·40
„ personal	9·29	„ „	4·03
Dela Parajd: „ mixt	8·44	cătră Parajd	3·02
„ personal	12·43	„ „	9·34
„ mixt	6·54	„ „	2·55

Atențiune!

Altoie de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețcurenti
 Mia de altoie de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

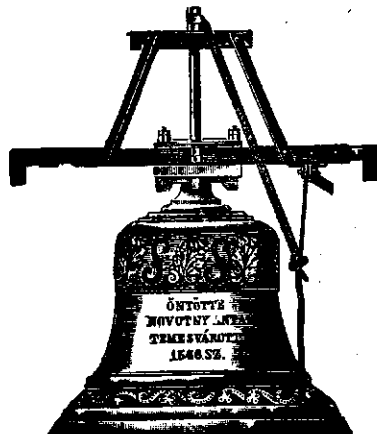
(46) 28-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut. construite spre a le in-
 toarca cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în to-
 nul unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preadjustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 28-5

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix. asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendiuului: vieții:
 95.816.412 coroane. 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I, curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.